

sokkal nagyobb Pestalozzi burgdorfi és yverduni tanítóképzőjének hatása. Ezért hozzá viszonyítva különbözteti meg a szerző: 1. a Pestalozzi előtti; 2. a Pestalozzi-féle; 3. a reakció által pedagógiai anyagában megcsonkított és 4. a jelenlegi képzést. *A fejlődésnek harmadik fokát* a tudományos pedagógiai képzés jellemzi. Herbart adja meg hozzá pedagógiájával és königsbergi szemináriumával az alapot, példáját számosan követik. Legújabban a szemináriumok helyét Szászországban az egyetemi, Poroszországban az akadémiai képzés foglalta el.

Történeti sorrendben foglalkozik a tantervekkel is. Első klasszikus példának Herbartét tartja, pszichológiai alapjánál és a koncentráció gondolatánál fogva. Kifogásolja a túlságosan részletező terveket és utasítást, mert megköti a tanító egyéniségét. Jó tanítóképzés fölöslegessé teszi a minden lépést előíró tantervet, hisz az eredmény nem a tantervtől, hanem a tanító képességeitől, szorgalmától, lelkesedésétől, művészetétől függ. Reméli, hogy még elkövetkezik az az idő, midőn a hivatalos tantervek fölöslegesek lesznek.

E kis munka ösztönzésül szolgálhat a tanítóképzés és a tanterv történetével való behatóbb foglalkozásra. *Woyciechowskyné Lajos Mária.*

Maria Kreitz: Der geographische Wert der Jugendlektüre. Leipzig—Berlin, 1929. Teubner. (8-r., 50 l.)

Ügyszólván az utolsó évtizedig a középfokú iskolák földrajzi oktatására jellegzetes volt a sok szám és név, mintha ez adta volna meg a földrajz lényegét. Az újabb eszmék érvényesülése következtében ezen a téren is szerencsés változásnak lehetünk szemtanúi. Az emlékeztet csupán terhelő, száraz, életlen adatok helyett az emberi cselekvés színterét, a tájat akarjuk tanítványainknak megfesteni. Különféle eljárásokkal és segédeszközökkel igyekszünk ezt plasztikussá és elevenné tenni. Segédeszközeink tekintélyes számú sorozatából így nem kapcsolhatjuk ki most már az ifjúsági olvasmányokat sem, annál kevésbbé, mert eseményük nem egyszer a földrajzi oktatásban is hasznosítható tájon játszódik le. A címben jelzett dolgozat szerzője a gyermekpszichológiai vizsgálatoknak abból a megállapításából indul ki, hogy a 10—16 éves növendék nem szereti már a puszta mesét, viszont a csupán kész igazságot visszaadó útleírások olvasására sem eléggé érett még. Lelkivilágának inkább megfelelnek azok a könyvek, amelyek valamely izgató kalandot elfogadható, a látszatnak is megfelelő formában adnak elő, mégpedig valóban létező területen. Ezekben a könyvekben tehát a *mi* mellett fontos már a *hol* is.

Kérdés most már, van-e ilyen kettős kívánságnak is megfelelő ifjúsági irodalmunk. A szerző a geográfus szakszem pontjából vette vizsgálat alá a németnyelvű ifjúsági irodalmat s közel 150 írónak 300 munkáját találja alkalmasnak (boldog irodalom!). A vizsgálat alá vett könyvek szerzői túlnyomóan németek. A külföldieket csupán *Lagerlöf Zelma, Hedín, Cooper* és a halhatatlan Robison szerzője képviseli. Feltűnő, hogy az ajánlott sorozatban *Verne* nem szerepel, amit talán érthetővé tesz némileg az, hogy a temperamentumos francia germán szomszédait bizony többször nem valami kedvező színben mu-

tatja be. Érdekes a dolgozatnak az a megállapítása is, amit különben a magyar följajztanárok is szomorúan hangoztatnak, hogy Európát ismertető jó ifjúsági könyvünk nincs. Kitűnő könyv a maga nemében *Lagerlöf Zelma* sikerült munkája: *Niels Holgersens wunderbare Reise mit den Wildgänsen*, de ebben is csak a svéd tájak vannak feldolgozva, mégpedig külföldiek számára egy kissé terjedelmesen.

Az ifjúsági olvasmányoknak a földrajzi oktatásban való felhasználásáról már sok hasznosat s még több banális dolgot írtak össze. *Kreitz* munkája ezek közül messze kimagaslik s éppen ezért a kérdéssel foglalkozóknak a legmelegebben ajánlhatjuk.

Karl János.

Société des Nations: Recueil Pédagogique. Vol I., No. 2. Janvier 1930. Publié par le Secrétariat de la Société des Nations de Genève. (N. 8-r., 143 l.)

A Népszövetség titkárságától kiadott *Pedagógiai Gyűjtemény* második száma három részre oszlik a Bevezetésen kívül, amely hangsúlyozza, milyen nagy fontosságot tulajdonított a Népszövetség 10. gyűlése annak, hogy az egyes nemzetek ifjúsága a nemzetközi együttműködés szellemében neveltsék. Az első részben Ucalegon a X. év, azaz az új háború lehetőségének éve ellen való biztosításról szól és kifejezi aggodalmát, hogy a Népszövetség ügye háttérbe szorul az iskolákban. Hébert Max francia tanítóképzői igazgató három beszéletet közöl a Népszövetségről, a háborúról és a békéről francia tanulók számára. Egy angol tanár a Népszövetségről és a tanításról mondja el benyomásait. Dr. Karsen a berlin-neuköllni Kaiser Friedrich Realgymnasium egyes osztályainak angliai utazásairól, Strong Tracy pedig a serdültek nemzetközi táborozásairól számol be. Az utóbbi a következő szavakban emlékezik meg a Balaton partján lefolyt táborozásról (34. l.): „A szőlővel beültetett dombok közepén, amelyek közül többen régi várak romjait, az elmúlt dicsőség néma tanuit hordozzák, királyi módon fogadott bennünket a Magyar Keresztény Ifjak Nemzeti Szövetségének bizottsága. A táborban főként Dél- és Délkelet-Európa lakosaival találkoztunk s a velük való érintkezésben megismerhettük a világ e részében uralkodó gondolatokat, reményeket és előítéleteket.“ Az ifjúság tényeket akar, mondja Strong beszámolója vége felé s hozzáteszi, hogy ez az igazság különösen a szigligeti táborozás alkalmával tűnt ki, mikor az utolsó vasárnap a magyar, csehszlovák, oláh és jugoszláv ifjak folytattak rendkívül élénk vitát egymással és föltárták a régi sebeket.

A könyv első részében még néhány amerikai college-nek a közel keleten tett utazásairól és a nemzetközi kérdéseknek az egyetemeken való tárgyalásáról van szó. A második rész bemutatja, miképpen ismertették eddig a Népszövetséget és hogyan fejlesztették eddig a nemzetközi együttműködés szellemét a különböző országok (Belgium, Kanada, Csehszlovákia, Anglia, Románia és Svájc) iskoláiban. Érdekes, hogy az oláh ifjúság, miként Kiritzeser Konstantin írja, szkepticizmussal nézi a Népszövetség működését. (L. Lotzka A.: A Népszövetség és az iskola. Magy. Paed. 1930, 9—10. sz., 291. l.)

A Gyűjtemény harmadik része idézi a Népszövetség 1929. évi ülésének